

Les pintures de Sant Joan de Boí per Miiagros Guàrdia

Les pintures de l'església de Sant Joan de Boí es varen descobrir i publicar a començament de segle. Durant el procés d'arrencament (1919), però, es va comprovar que sota l'arrebossat de calç hi havia molt més del que s'havia cregut. El conjunt reservava altres sorpreses. En efecte, durant una campanya de revisió i restauració duta a terme sota la direcció de Joan Ainaud, als anys setanta, se'n pogueren recuperar nous fragments. Aquests darrers, juntament amb els conservats i exposats d'antic al Museu, han trobat en la nova presentació del MNAC el seu lloc i, tots nosaltres, la primera ocasió de contemplar-los.

És el cicle més extens, juntament amb el de Santa Maria de Taüll, de pintures romàniques conegudes a Catalunya. El seu valor i significació, potser no prou divulgats fins ara, depassa, però, el de les seves dimensions. El conjunt presenta una unitat d'execució indubtable i per tant és una obra d'una única campanya decorativa, exceptuant potser les pintures que emmarquen la porta a l'exterior

de l'edifici. Les esbeltíssimes i incorpòries figures, de rostres, però, ben expressius, no troben paral·lels en altres exemples monumentals coneguts.

La decoració mural de Boí ofereix la rara possibilitat de contemplar la riquesa i varietat de temes que s'organitzaven a les zones més secundàries de l'edifici, a les naus laterals en aquest cas, enfront de les imatges o composicions teofàniques, de la Majestat de Déu, més estereotipades i reiterades que s'acostumaven a disposar als absis. En efecte, encara que resulta difícil una correcta interpretació del conjunt perquè ens manquen justament les pintures dels absis i de la nau central, el que resta presenta una iconografia poc comuna. Hi trobem temes sovintejats per l'art romànic, com el judici final o els episodis hagiogràfics (lapidació de Sant Esteve i potser la caritat de Sant Martí), i fins i tot una extraordinària bèstia apocalíptica de set caps. Però al seu costat, peculiarment imbrincades en un discurs religiós, s'hi disposa una imposant escena de joglaria, un epi-

sodi per tant de caràcter festiu i profà, a més a més d'un conjunt d'éssers zomòrfics, entre els quals hi ha el d'un home amb una pròtesi a la cama (!), que semblen ordenar-se com a bestiarí, a l'interior dels arcs de separació entre les naus. Boí ens ofereix també un dels escassos exemples de decoració exterior d'un edifici romànic, que correspon aquí a la zona de la porta, amb una composició que s'ordena com les grans portades escultòriques tot anunciant la Teofania de l'absis.

Malauradament, ja no tenim esperances de retrobar el que ens manca, no som capaços, com pretenia J. Pijoan, de "fer traspasar a les pedres les pintures", però sí que podem provar de ser de nou criticats per Sant Bernat, com ho foren els monjos de la seva època, per embadalir-se en la contemplació de les variades i extraordinàries figures i éssers que es desplegaven davant dels seus ulls. Tal vegada arribarem així a comprendre'n la significació i, en tot cas, haurà valgut la pena.